

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3064

Vragen van het lid **Kerstens** (PvdA) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het achterblijven van verhoogde thuiszorgtarieven* (ingezonden 23 juli 2018).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 4 september 2018). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 2887.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel van Zorgvisie «BNT: gemeenten blijven achter met tariefverhoging HHT»¹?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3

Klopt het dat het gros van de gemeenten nog geen plannen heeft om de zorgtarieven te verhogen conform de nieuwe CAO voor de Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT)?

Herkent u het geschetste beeld dat gemeenten achterblijven als het gaat om het hanteren van reële tarieven voor thuiszorg?

Antwoord 2, 3

Het is nog te vroeg om landelijk vast te stellen op welke wijze gemeenten de cao-afspraken, die dit jaar voor de verpleging, verzorging en thuiszorg zijn gemaakt, hebben vertaald naar de gemeentelijke zorgtarieven.

Sociale partners hebben dit jaar op verschillende momenten nieuwe afspraken gemaakt over de arbeidsvoorwaarden in de verpleging, verzorging en thuiszorg:

Op 29 maart is een cao-afpraak over de invoering van een nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulpen bij het Ministerie van Sociale zaken aangemeld. Bij de aanmelding van deze cao-afpraak is tevens een verzoek tot algemeen verbindend verklaring ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De cao-afpraak over de nieuwe loonschaal is op 7 mei jl. algemeen verbindend verklaard. Dat betekent dat de nieuwe loonschaal op basis van de cao-afspraken per 1 april jl. toegepast dient te

¹ <https://www.zorgvisie.nl/btn-gemeenten-blijven-achter-met-tariefverhoging-hht/>

worden door leden van de bij de cao betrokken werkgeversorganisaties en per 7 mei jl. ook dient te worden toegepast door overige aanbieders van huishoudelijke hulp in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. In juni 2018 is door sociale partners een onderhandelingsakkoord bereikt over een nieuwe cao Verpleging, Verzorging en Thuiszorg (VVT) met een looptijd van 1 april 2018 tot en met 30 juni 2019. In dit onderhandelingsakkoord is onder andere een algemene salarisverhoging van 4% per 1 oktober 2018 afgesproken. De nieuwe cao is vervolgens bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangemeld en daarbij is een verzoek tot algemeen verbindend verklaring ingediend. Over dit verzoek is op het moment van schrijven nog geen besluit genomen. De nieuwe cao dient door leden van de betrokken sociale partners met terugwerkende kracht te worden toegepast vanaf 1 april 2018. Voor overige (niet-gebonden) aanbieders op het terrein van verpleging, verzorging en thuiszorg dient de cao te worden toegepast vanaf het moment dat deze algemeen verbindend wordt verklaard. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning en het Besluit reële prijs dienen gemeenten rekening te houden met bovenstaande cao-afspraken bij de vaststelling van hun tarieven. Het vaststellen van lokale tarieven vergt telkens zorgvuldig onderzoek naar de kostenopbouw voor de specifiek gecontracteerde diensten en overleg tussen gemeenten en betrokken aanbieders. Dit onderzoek en het overleg tussen gemeenten en betrokken aanbieders kost tijd. Het is van belang dat gemeenten en aanbieders goede afspraken maken over het proces van tariefvaststelling en de gesprekken hierover tijdig aangaan en transparant voeren.

Over de omgang met jaarlijkse loon- en prijsstijgingen (waarvan de afgesproken algemene salarisverhoging van 4% een voorbeeld vormt) worden doorgaans jaarlijkse of meerjaarlijkse afspraken tussen gemeenten en aanbieders gemaakt. In deze afspraken wordt dan bepaald op welke wijze tarieven worden aangepast ten behoeve van jaarlijkse loon- en prijsstijgingen. De invoering van de nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulpen betreft een grotere wijziging in de arbeidsvoorwaarden en vergt derhalve in de meeste gevallen dat de tarieven voor huishoudelijke hulp opnieuw tegen het licht worden gehouden. Doordat de cao-afpraak over de invoering van de nieuwe loonschaal eerst op 29 maart jl. is aangemeld bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het besluit over de algemeen verbindend verklaring eerst op 7 mei jl. is genomen, kon van gemeenten niet verwacht worden dat zij voor 1 april de tarieven hadden aangepast. Sociale partners hebben dit bij het afsluiten van de cao-afpraak over de nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulpen reeds voorzien en in verband hiermee een uitgebreide inwerkingtredingbepaling opgenomen. Deze inwerkingtredingbepaling komt er op neer dat aanbieders de uitbetaling conform de nieuwe loonschaal kunnen opschorten tot (a) 1 januari 2019 of (b) tot het moment dat er met de gemeente overeenstemming over de doorvertaling van de nieuwe loonschaal naar de gemeentelijke tarieven is bereikt (als dit moment voor 1 januari 2019 ligt).

Op grond van deze afspraak hebben gemeenten en aanbieders nog tot 1 januari 2019 de tijd om in goed overleg tot nieuwe tarieven te komen waarin de nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulpen is meegewogen. Het Besluit reële prijs vormt hiertoe het kader.

Vraag 4, 5

Deelt u de zorg dat als gemeenten tarieven (blijven) hanteren die onder de kostprijs liggen, dit niet houdbaar is voor thuiszorgorganisaties (met faillissementen en dus ontslagen als gevolg), als ook dat langer thuiswonen daardoor «fictie» wordt?

Bent u het eens met de in het artikel verkondigde stelling, dat gemeenten die tarieven onder een reëel niveau hanteren uiteindelijk in hun eigen voet schieten omdat thuiszorg de goedkoopste vorm van zorg is?

Antwoord 4, 5

Ik deel het belang van reële tarieven voor kwalitatief goede en duurzame zorg. Vanwege dit belang is in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 de verplichting opgenomen een reële prijs te hanteren. Deze verplichting is nader uitgewerkt in het Besluit reële prijs. Op grond van dit Besluit dienen gemeenten lokaal in kaart te brengen met welke kosten aanbieders op grond

van de gestelde gemeentelijke kwaliteitseisen te maken hebben en daar hun tarief op te baseren.

Vraag 6

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat gemeenten reële tarieven voor thuiszorg gaan hanteren, zodat thuiszorgorganisaties toekomst hebben, hun medewerkers een fatsoenlijk cao-loon kunnen krijgen en cliënten thuiszorg krijgen?

Antwoord 6

De Wet maatschappelijke ondersteuning en het Besluit reële prijs bevatten waarborgen om te komen tot reële tarieven voor Wmo dienstverlening. Het is aan gemeenten en aanbieders om het Besluit op een goede manier toe te passen in hun overleg en afspraken over tarieven.

Het Besluit reële prijs is op 1 juni 2017 in werking getreden en is derhalve nog relatief nieuw. Om gemeenten en aanbieders te ondersteunen bij de implementatie van het Besluit reële prijs is in 2017 de regiegroep monitoring reële prijs ingesteld. In deze regiegroep zijn Actiz, Btn, FNV, CNV, de VNG en het Netwerk van Directeuren Sociaal Domein (NDSO) vertegenwoordigd. De regiegroep wordt voorgezeten door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Door de regiegroep zijn tot op heden diverse producten vervaardigd en verspreid om gemeenten en lokale partijen te ondersteunen bij de invoering van het Besluit reële prijs.² Daarnaast heeft de regiegroep de taak op zich genomen om door gemeenten of aanbieders ingebrachte signalen over een (mogelijk) onjuiste toepassing van het Besluit reële prijs te onderzoeken. Hiertoe is een zorgvuldige onderzoeksprocedure afgesproken en is een onafhankelijk deskundige verzocht om de regiegroep te ondersteunen. Aanvankelijk was afgesproken dat de werkzaamheden van de regiegroep per 1 april 2018 zouden worden beëindigd. De sociale partners hebben dit voorjaar, mede met het oog op de invoering van de nieuwe loonschaal voor huishoudelijke hulpen, voorgesteld om de regiegroep nog langer in stand te houden. Ik heb gevolg gegeven aan dit verzoek. Daarom heb ik in overleg met de deelnemende partijen procesafspraken gemaakt zodat de regiegroep de werkzaamheden kan voortzetten tot 1 januari 2019. Sociale partners en VNG hebben het plan om dit najaar nog regionale werksessies voor gemeenten en aanbieders te organiseren. Idee hierbij is dat algemene geleerde lessen vanuit de reeds plaatsgevonden regiegroeponderzoeken tijdens deze werksessies kunnen worden gedeeld met aanbieders en gemeenten, waarmee wordt geïnvesteerd in een lerende praktijk en een goede implementatie van het Besluit reële prijs. Ik juich dit initiatief toe en ben bereid dit te faciliteren.

Naast de werkzaamheden van de regiegroep is recent ook gestart met het in het Besluit reële prijs voorziene evaluatieonderzoek. In dit onderzoek wordt over meerdere jaren breed onderzocht hoe gemeenten en aanbieders invulling geven aan het Besluit reële prijs. De eerste meting vanuit het onderzoek vindt in november 2018 plaats. Bij deze meting zal onder andere breed in kaart worden gebracht (1) of gemeenten de invoering van de nieuwe loonschaal hebben vertaald naar de gemeentelijke tarieven en (2) tot welke tariefwijzigingen dit heeft geleid. De resultaten uit deze meting zijn naar verwachting begin 2019 beschikbaar.

Buiten de regiegroep en het evaluatieonderzoek om hebben de sociale partners recent een tarievenkaart gepubliceerd. Aan deze kaart wordt ook gerefereerd in het artikel dat door u wordt genoemd in vraag 1. Op de tarievenkaart wordt voor individuele gemeenten met vlaggen aangegeven of er volgens de initiatiefnemers van de kaart een reëel tarief wordt gehanteerd. Uit de kaart en de uitspraken die sociale partners op basis van de kaart doen, ontstaat het beeld dat het merendeel van de gemeenten in Nederland achterblijft met de verhoging van de tarieven. Ik kan dit beeld niet rijmen met de afspraken die sociale partners hebben gemaakt ten behoeve van de invoering van de nieuwe loonschaal. Men heeft immers afgesproken dat gemeenten en aanbieders tot 1 januari 2019 de tijd hebben om tot een nieuw

² In de beantwoording van eerder gestelde schriftelijke vragen (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 2392) heb ik uitgebreid uiteengezet welke verschillende ondersteuningsproducten door de regiegroep tot op heden zijn vervaardigd.

tarief te komen. Van achterblijvende gemeenten kan derhalve op dit moment nog geen sprake zijn. Daarnaast strookt het geschetste beeld niet met het beeld dat ik tot op heden heb vanuit de onderzoeken die vanuit de regiegroep zijn uitgevoerd.³

Vraag 7

Bent u van mening dat overstijgende afspraken tussen gemeenten en zorgverzekeraars bij kunnen dragen aan het hanteren van reële tarieven voor de thuiszorg? Zo ja, bent u bereid zich hiervoor in te zetten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ik acht overstijgende afspraken tussen gemeenten en zorgverzekeraars vooral nuttig voor een betere samenwerking in de uitvoeringspraktijk. Een direct verband tussen overstijgende afspraken en het betalen van reële tarieven zie ik niet. Gemeenten en zorgverzekeraars zijn vanuit de geldende wetgeving reeds beiden verplicht bij het contracteren van dienstverlening rekening te houden met de geldende wettelijke kaders en reële tarieven te hanteren.

³ In de beantwoording van eerder gestelde schriftelijke vragen (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 2392) heb ik uitgebreid uiteengezet welke beeld ik heb vanuit de onderzoeken die tot op heden vanuit de regiegroep zijn uitgevoerd.